

NÉPSZAVA VÖRÖS Táblája

Titkovics Miklós

Dala Károlyné

Krautzsieder László

Éljenjárom ifjúsági brigádok

Titkovics Miklós esztergályos (Láng Gépgyár) hattagú komplex-brigádjával az Ifjúsági Kongresszusra vállalta, hogy teljesítményét 200 százalékra emeli. Jelenleg a brigád 183 százalékot teljesít. A szériamunkáknál indikátorára alkalmazásával a brigád 2.5 százalékos selejtjét 1.3 százalékra csökkentette.

Dala Károlyné szabász (Duna Cipőgyár) és brigádja az anyagot 80.03 százalékig kihasználja. Selejtmentes munkát végeznek. Kongresszusi felajánlasként vállalták, hogy 133 százalékos teljesítményüket 143 százalékra emelik. Vállalásukat már teljesítették.

Krautzsieder László szerszámjavító (Egyesült Izzó) brigádjával a 20. bérhéten átlag 180 százalékot teljesített. Lemezvágó-újításokkal 80 százalékos anyagmegtakarítást értek el. Kongresszusi felajánlasként vállalták, hogy a minőség szemelöltartása mellett teljesítményüket 200 százalékra emelik.

Lenin-rendet kapott a 70 éves Szukacsov biológus

Vlagyimir Szukacsov akadémikust, a neves geobotanikust és erdőszeti szaktudóst 70. születésnapja és tudományos működése megkezdésének 50. évfordulójára alkalmából Lenin-renddel tüntették ki. A jubiláns a szovjet biológiai tudomány egyik legnevesebb képviselője. Kiváló eredményeket ért el a növénytan, a talajkutató, az erdőszet, a növény-élettan stb. területen. A geobotanika és a mocsárkutató megalapítója. Ismertek a növényvilág történetéről írt művei is.

Szukacsov akadémikus a Szovjetunió Tudományos Akadémiája erdőszeti intézetének igazgatója, egyben nagyszabású nevelő és társadalmi munkát is végez. Ő a természetvédelmi szőlési munkálatok tudományos irányítója.

Augusztusban Prágában lesz a Nemzetközi Diákszövetség második világkongresszusa

A csehszlovák kormány legutóbbi ülésén helyesléssel vette tudomásul, hogy a csehszlovák diákság központi szövetsége a Nemzetközi Diákszövetség megbízásából ez év augusztusában Prágában rendezi meg a Nemzetközi Diákszövetség második világkongresszusát.

A kormány üléséről kiadott hivatalos jelentés hangsúlyozza, hogy a Nemzetközi Diákszövetség több mint 60 állam három és félmillió diákját tömöríti soraiban.

Felavatták Micsurinszkban

a természet nagy átalakítójának emlékművét

Június 7-én Micsurinszk város és a környező kolhozok dolgozóinak ezrei látogattak el a Micsurin-féle központi genetikai laboratóriumba, a tudományos kutatóintézetbe, a kísérleti állomásra és meglekintették azt a házat, amelyben a természet nagy átalakítója élt és dolgozott. Különösen sok látogatója volt a micsurini kerteknek.

Este a város központjában levő téren több mint 30.000 ember gyűlt egybe a Micsurin-emlékmű felpezése alkalmából. Az emlékmű Micsurin tizenkét és félméteres bronzszobra. Az emlékmű felpezésénél jelen volt a Szovjetunió Tudományos Aka-

démiajának történeti és filozófiai osztálya külön üléssel emlékezett meg Ivan Micsurin, a nagy orosz természetkutató halálának 15. évfordulójáról. Az ülésen neves szovjet agronómusok, közigazdászok, filozófusok vettek részt. Vszevolod Sztolietov professzor, a neves biológus előadásában hangsúlyozta, hogy Micsurin filozófiai nézeteinek alapja a dialektikus materializmus. Micsurin a biológia területén tett felfedezéseivel új adatokkal gazdagította a dialektikus materializmust. Micsurin materialista eszméi a szovjet biológiai tudomány minden ágába behatoltak.

A protestáns hetilapok Révai elvtárs beszédéről

A héten megjelent protestáns lapok foglalkoznak Révai József elvtárs, népművelési miniszternek az MDP Központi Vezetőségi ülésén elmondott beszédével.

Az »Úte című református hetilap cikkében rámutat arra, hogy a Magyar Népköztársaság főirányítójának főfeladatát az ellen, hogy az egyházak lelki hivatásukról megfeledkezve, a kapitalista világnézet és a nálunk már felszámolt tőkés gazdasági-társadalmi rend védelmezőiként, ügynökeiként — népellenes és államellenes tevékenységet folytassanak. Hangsúlyozza a református hetilap, hogy Révai József elvtárs nem ok nélkül figyelmeztette erre a veszélyre az egyházakat. A magyar katolikus klerus

magatartása és a protestáns egyházakban is fölerült egy-egy aggasztó jelenség elegendő okot szolgáltatott erre.

»Vannak gyülekezeteink és egyházmegyéink — állapítja meg a lap —, amelyekben éppen azok hangozhatnak, akiknek most nagyon cserdesékek kellene lenniük. A lap a továbbiakban leszegi, hogy a klerikális reakció elleni harc a református egyházak is fontos ügye.

Az »Evangélikus Élet a többi között hangsúlyozza, hogy a magyar állam önvédelmének érdekében a klerikális reakció ellen folytatott harc magabizálásra inti az evangélikus egyházat is és arra inti, hogy rendet tartson saját portáján.

„TÉPJÉTEK LE A SÖTÉTSÉG BILINCSEIT“

A Hungária könyvnapi kiadása

A katolikus egyház számára a Rákóczi-felkelés leverése új, tág — ha dicsőségesnek nem is nevezhető — perspektívát nyitott. Nyolc éven át kísérte a klerus áruházzal és bujtogatással a száguldó kuruc hadak nyomát. Ha más módjuk már nem nyílt, a Rákóczi—Bercsényi—Bottyánék által oly feltékenyen ösztönözött vallásbékéi bontóiták fel. Így a kurucok trencsényi táborában, hol 1707 úrnapiján a katolikus pap híveit protestáns bajtársaik élesen uszította. Az eredmény? A katonák karddal, majd seregből a gyűlölködést estek egymásnak. A halottak közt ott maradt egy brigádos, aki békítés céljából vetette magát a két fél közé. A szabadságharc plebejus szárnyának vezére, a nép fia és felejtethető hőse volt ő — Ezeze Tamás.

Legfőképpen az áruházi vonalán dolgoztak a népellenes főpapok. A klerus hozta létre az üzletet, melyben 2.000.000 arany fejében Károlyi Sándor elárulta a felkelést és a nagymajtnényi sikon akkora sereggel tette le a fegyvert, hogy a császári hadvezérek, mikor meglátták, visszavonulást akartak fuvatni, mert féltek: szétverik őket. A jelentősebb dezertőrök a klerus közvetítette a Habsburgok számára. A klerus közvetlen lakója volt a császári hadvezér, Pálffy János, aki minden behódolónak »testvéri, magyar, katolikus jobbátka ígért nyújtani. Ugyanezzel a jobbátka írt alá a kuruc had egy másik fogságba jutott hős dandárnakának, Béri Balogh Ádámnak halálát ítéte.

Az áruházi nem maradt jutalom nélkül. 1711 után a klerus lett az ország leghalálosabb tényezője, mint Bécs és Róma körös érdekeinek legjobb ügynöke, a rothadó feudalizmus ideológiájának fő támasza. A Habsburgok bőven juttattak nekik birtokot, adományt. Így a 18. század során az esztergomi érseknek mal vásárlóerejében 23 millió forint évi tiszta jövedelme volt. Protestáns jobbágyokon irtalmatlanul behajtották a tizedet, noha utóbbiaknak tulajdon lelkészük is el kellett tartaniuk. A század során záradokhelyek, kolostorok, csodátevő képek nőttek a földből, mint a gomba és az országjáró kolduóbarátok iszákjából babonák hulltak, mint a pelyva. Gyermekágyas asszonyoknak például a jesusita-rend szabályait tették a hasárára, vagy Mária-képeket etettek velük — a szülés megkönnyítésére — mint mondták.

Boszorkányégetés címen szerencsétlen vénasszonyok vagyonán osztották a városi magisztrátusok. Könyvet is bőségesen égettek, köztük Komáromi Csapkés György biblia-fordítását. Szószékéről az egész hadas: Descartes, Rousseau, Hobbes, Holbach, Kopernikus, Voltaire, Diderot és Helvetius ellen dörögtek. Könyvet adtak ki Galilei »tévtanainak« cáfolására. Főmédvénnyükben azt bizonygatták, hogy a Föld már azért sem foroghat a Nap körül, mert a bibliában az áll, hogy Józsuva megállította a Napot. A Napot állította meg, tehát a Nap forog a Föld körül. Világos, bizonyítói-erejű okfejtés, nemde?

Hasonló eimésséggel az Adámot ábrázoló festményekről lekapartatták

köldökét. Az első embert ugyanis nem asszony szülte, hanem isten teremtette, tehát nem lehet köldöke. Az anatómia és a természettudományok mellett a történelem tényeinek is hadat üzentek. A melki tankönyv és az ezt fordító magyar katolikus tankönyvek a francia forradalomnak sem adták be derekukat. XVI. Lajos lenyakozását nem vallhatták be az iskolaáruháznak. Ezért e könyvekben 1816-ig úgy szerepeltek Bonapartot, mint »XVI. Lajos egyik tábornokát«. A forradalomnak még nevét sem említették.

A szegénytelen kizsákmányolás, népművelés és a maradásig csökönnyös védelem felhalmozza a robananyagot és végül, az 1789-es francia forradalommal, utat is tört a feudalizmus egész rendszerére. Nálunk II. József uralkodása tíz évben bontakozott ki a polgári mozgalom, melynek fő szóvivője az értelmiség volt. Az értelmiség harca elsősorban a feudalizmus védőre, a katolikus egyház ellen irányult. Mikor II. József lazított a cenzúrán, hatalmas röpiratrodalom látott napvilágot. Ezt a röpiratrodalmat gyűjtötte össze, legalább részben, a »Tépjétek le a sötétség bilincseit« című mű.

Az antiklerikális, demokratikus mozgalom hazánk elmaradt viszonyainak megfelelően alakult. Az értelmiség felvilágosult része haladó és konzervatív nemekkel együtt harcolt az egyház ellen. Ugyanakkor a legtöbb esetben az illúzióban ringatták magukat, hogy a magyar függetlenség ellensége és a magyar ipar tönkretévője: II. József demokrata és antiklerikális, holott csupán központosított Ausztriát akart. Az antiklerikális erők gyengeségére jellegzetes, hogy e röpiratok nagyrészt névtelenül, könyvnyomda és hely megjelölése nélkül jelennek meg. Irók joggal tartották az eljövendő reakcióktól, mely néhány év múltán, I. Ferenc uralkodásával vérbe és rendőrtörőbe fojtotta a magyar felvilágosodást.

Ennek ellenére e mozgalom volt a feudalizmus elleni harc első polgári rohama hazánkban. A mozgalom számos tagja csupán a feudális egyházat támadta: kevesen voltak, eükon egy kitünő pappal, Martinovics Ignác szászvári apáttal, akik a vallásos világnézettel is szembe fordultak. Noha az egyház társadalmi és politikai szerepét nem ismerték és nem is voltak képesek megmagyarázni; noha harcauknak nem egyszer protestáns anti-katolicizmus az indítéka, a nemzeti vagyion Rómába csalogatója, a reakciós világösszeesküvés egyik központja, a Vatikán ellen írtak, világi oktatás követeltek, »a józan okosság emberi jussát« szabad, tudományos vizsgálódásra és az akkor még haladó polgárság harcoss hangját szólaltatták meg egy új, haladóbb rendszer érdekében.

A reformista Nagyváthy János »Valás-tserelés«-ében azt magyarázza, hogy a vallás nem eghől hullott ki nyilatkozás, hanem az illető nép társadalmi viszonyainak, földrajzi helyzetének, lelki életének terméke. Szírmay: »32 okok« című röpirata éles vád a korabeli katolikus papok ellen és történelmi példák — Ulászló várnai vereségével — övja II. Józsefet a kler-

rus és Róma pusztító befojásától. Gróf Fekete János tábornok, ez a fő-úri származása ellenére a köznemeses demokratikus táborhoz csatlakozott költő, akinek franciayelvi verseit maga Voltaire korrigálta, heveshangú, élmés versekben támadja a reakció főoszlopait, a zágrábi és szombathelyi püspököket, akik »tovább is homályban kívánván halászni — a világosságot fel nem hagyják mászni.« A kaádoséletű Trencsek Frigyes a papi uszorráról a szerzetesek leneketlen étvágyáról és az egyház büneiről sorol fel épületes listát, majd az egyházi nevelés ellen emel szót. A fiatalokat nem az állam, hanem a papság törvényei szerint nevelik. »Kik minékutána osztán megnövekednek és emberkorra jutnak, az ő eszközeikké lesznek a gyóntatószékben, fejőstehelekké pedig az ő halalos ágyokban.« Különösen nagyerejű Martinovics Ignác Párizsban megjelent »Szózatok«, mely lángoló vádirat a klerikális ideológia ellen. »Az egy külső országgyűlés ember... gondolat« című mű jgen tárlalóan teszi a klerus helyzetét forradalmi időkben... az egereknek, patkányoknak, gerényeknek... és pincében lakó fergeknek, amelyek azelőtt a régi épületben kedvekre éltek, most szükségképpen az új építés által meg kell háborítani... holott az építőket semmiben sem lehet okul vetni, mint ha... irigységből vagy más rossz végből munkálkodnának.

A még nem dialektikus, de materialista filozófia, a nemzeti függetlenségre törekvő, haladó polgári értelmiség harci doktrinatumai e röpiratok abból a korból, mikor, Diderot szavaival szöve, a történelem sűrű erdejében az értelemnek csak pislá mécsese világított, de jött a teológia és elfújta azt is. Végekppen nem fújhatta el. Ezt példázza az értékes gyűjtemény, (Kató István kitünő előszavával, Hungária NV könyvnapi kiadása), mely bizonyítéka haladó hagyományainknak, a materializmus filozófiai hagyományainak Magyarországon és annak, hogy a francia forradalom idején fiata-ságunk java demokrata és materialista volt.

(f. gy.)

Az ifjúsági kultúrverseny budapesti díjkiosztó- ünnepsége

Vasárnap délelőtt 11 órakor lesz az országos ifjúsági kongresszus kultúrversenyének budapesti díjkiosztóünnepsége a Nemzeti Színházban. Az ünnepi beszédet Bánki László, a MINSZ elnökségének tagja mondja. A díjkiosztás után a legjobb csoportok adnak műsort.

Mérséklődik a meleg

Várható időjárás: Mérsékelt, helyenként élénkebb nyugati, eszszaknyugati szél. Változó felhőzet. Többfelé — főleg nyugaton — záporosó, zivatar. A meleg nyugat felől mérséklődik.

Lengyel István gádorosi plébános és káplánja nyitott a háborús uszítók oldalára állt

»Amikor én első áldozásra mentem, más, szebb világ volt Magyarországon...« — így kezdte egyik prédikációját Marjai Dezső, a gádorosi plébánia káplánja. S hogy a hívőknek kétségük se legyen, mire gondol a tisztelendő úr, prédikációja végén kiegészítette mondanivalóját: »Milyen lehet kedves hivesim az olyan ország, ahol az emberek úgy cselekszenek, ahogyan ők látják helyesnek?«

Milyen volt a »más, szebb világ« Gádoroson? A békésmegyei község lakossága 4900 lélek volt, földterülete azonban csak 2100 holdat tett ki. Így a falu lakosságának háromnegyedrészé állandóan az országot járta munka után, bizony sokszor évekig hiába.

Amint a 81 éves Kardos Sándor mondja: — Annyi felé jártunk, hogy csak látogatóba térünk haza.

— Es sokszor bizony gyalog, az ország másik részéből — egészíti ki Badár Bálint.

Es milyen az a világ Gádoroson, amelyet Marjai tisztelendő úr annyira elítél, ahol az emberek úgy cselekszenek, ahogy helyesnek látják? A földet az új géppalomas gépei szántják, új iskola épül, köves bekötőutak biztosítják a jó közlekedést, egészség-ház, napközi otthon, sportpálya gondoskodik a falu dolgozóinak egészségügyi és kulturális szükségleteiről. A falu fiataljai előtt pedig ott áll a fejlődés ezer lehetősége. Gádoroson ma nincs munkanélküli, a környékbeli állami gazdaságokban, gyárakban találtak biztos megélhetésre a dolgozók, vagy pedig a termelőszövetkezetekben jutottak a boldogulás útjára. Ez az, ami nem megeléged a tisztelendő úrnak.

A gádorosi fekete reakció már régóta mindent ekövet, hogy ártsen a dolgozóknak. Mivel a lakosság között nem talál szövetségeseke, a régi rendszer híveiből toborzott magának segítő társakat.

Leider János tanító, Pintér Erzsé, Simmeszter Emília, Mátéfi Edit és Memmerné tanítók mindenben hűségesen követik Lengyel István plébános úr utasításait.

Rendszeresen járják a tanyavilágot,

rémhíreket terjesztenek és egyházi adó fizetésére akarják kényszeríteni a dolgozó parasztokat. Sikert azonban csak elvétve az idősebbeknél érnek el.

fel a rémhírnek. A népművelők csak egy helyen, az öreg Bercei néniél találkoztak a rémhír hatásával.

»Nekem, lelkem, nincs 100 forintom« — mondotta a megfélemtetett öregasszony Péter Józsefnek. De amikor megmagyarázták az öregasszonynak, miről van szó, szívesen aláírta a békeívet.

A plébániára Benján Ferenc és Komjáti Lajosné elvtársak vitték el a békeívet. A plébános úr azonban kezze ajtatosan jelemlelve mondotta: »Nem írhatom alá, amíg fejtesseim engedélyt nem adnak.« — S olt hagyta a népművelőket.

A hír, hogy

a plébános megtagadta a békeívek aláírását,

futótűzként terjedt el a faluban. Mindenki felháborodottan vette tudomásul, hogy Lengyel István plébános nyitott az ellenség, a háborús uszítók oldalára állt. Még azok a szűkös is, akik addig igénybevételek gyermekeik számára a hitoktatást, felügyeltek Lengyel István háborús uszító magatartására és azóta nem engedik hittanra gyermekeiket.

Még aznap folyamán minden dolgozó aláírta a békeívet, s a hangulat a klerikális reakció letelezett ügynökei ellen fordult. Lengyel István plébános hamar levonta az eset tanulságait, rájött, hogy

elszámította magát,

s a rá jellemző ravasz fondorkodással másnap elküldte a harangozót Badár elvtárshoz, a békebizottság elnökéhez. — A plébános úr azt üzeni, hogy 11 óra tássék elküldeni az ívet, de pontosan, mert azután nem ér rá aláírni — adta át a harangozó a plébános arcátlan üzenetét. A plébános persze jól tudta, hogy a békebizottság elnöke a békeívet nem küldhette el, mert az akkor már Békéscsabán volt. A plébános úr tovább taktikázott, azt akarta »bebizonyítani«, hogy ő aláírta, »csak nem hagyják«. Estére elküldte két ügynökét, Kovács Idát és Mátéfi Erzsit a békebizottság elnökéhez.

— Azt hittük, hogy csak a gyerekeknek kell aláírni — állította Kovács Ida. — Szeretnénk most aláírni — tartotta egyszerűre fontosnak a békeívek aláírását Mátéfi tanítóné. Persze dolgokeveztlenül távozott. A plébános úr, aki akkor már fontosnak tartotta, hogy újra elkendőzött könnyelmű leleplezett igazí lényét; azt terjesztette, hogy ő Kiskirályszágon írta alá a békeívet. Ezt azonban már senki sem hitte el.

Gádoroson leleplezte magát a fekete reakció, azonban mire a dolgozó parasztság felgyújt az ellenségre, igen sok kárt okozott. A szószékéről ködös prédikációkkal, nyílt uszítással igyekezett zavarni a békés építőmunkát, ügynökein keresztül pedig a jövő generáció helyes nevelését. Most már a gádorosi dolgozók is világosan látják, kikkel állnak szemközt s most eberen figyelik a klerikális reakció minden próbálkozását.